

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Via Lactea Sive Institutiones Juris Canonici

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Tit. XIV. De Excommunicatione contra pugnantes in Duello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94613](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94613)

Quò ad Sextum. Ad sciendum, quis possit absolvere ab Excommunicatione, quatuor sunt Regulæ observandæ. Una est, quòd si Excommunicatio sit reservata Papæ, solus Papa potest ab ea absolvere. Si sit reservata ab Episcopo, solus ipse Episcopus. Si sit lata à iudice, solus ille iudex, vel ejus Superior in causa appellationis. Quæ autem Excommunicationes sint reservatæ Papæ? vel Episcopis? notant Cardin. Toletus lib. 1. cap. 18. & seqq. Bufembaum. l. 7. cap. 2. Abelly cap. 6. de Censuris, sect. 2. & Mastrius d. disp. 13. à num. 69. & seqq. Altera Regula est, quòd in articulo mortis omnes Confessarii possunt absolvere à quacunque Excommunicatione cuicunque reservata. Mastrius d. disp. 3. num. 61. & seq. Tertia Regula est, quòd Episcopi possunt absolvere etiam ab Excommunicationibus Papæ reservatis, si delictum sit occultum. Exceptistamen illis contentis in Bulla Cœnz Domini; ac illis inflictis ob Hæresim, ob Duellum, ob Simoniam realem, ob violatam Monialium clausuram ad malum finem; & ob læsam Ecclesiasticam Immunitatem; ut dictum est supra in Tit. præced. Quarta Regula est; quòd publicus percussor Clerici absolvi potest ab Episcopo, si sit Impubes, vel Senex, vel Mulier, vel Filiusfamilias, vel Regularis, vel si ob grave impedimentum accedere non possit ad Apostolicam Sedem; ut docent DD. quos citat Mastrius d. disp. 13. num. 63. & alii, quos allegavi in meis Decisionibus de Penitentia. decis. à num. 5. & seqq. ubi hæc tertia, & quarta Regula fuit conclusentissimè comprobata.

Quò ad Ultimam. Quatuor sunt causæ, quæ excusant ab incurrenda Excommunicatione, quas retuli supra in Tit. anteced. in responsion. Ad Septimum, videlicet ignorantia invincibilis, Impotentia vera, Appellatio legitima, & Remissio ejus, quam faceret ille, ad cujus instantiam esset inflicta excommunicatio; & ideo ad dicta ibidem studiosus Lector recurat.

TIT. XIV.

De excommunicatione contra pugnantem in Duello.

Inter præcipuas Excommunicationes à Jure latus, satis conspicua, ac frequens reputatur illa, qua plectuntur pugnantem in Duello; idcirco post explicitam materiam Excommunicationis in genere, agendum est in specie de hac Excommunicatione ob Duellum; & pro ejus intelligentia videbimus:

1. Quid & quotuplex sit Duellum?
2. Quo Jure prohibitum sit Duellum?
3. Quæ poena sint statuta contra pugnantem in Duello?
4. An aliquando sit licitum pugnare in Duello?
5. Quis possit absolvere ab Excommunicatione incursum ob Duellum?

Quò ad Primum. Duellum est duorum, vel etiam plurium singulare certamen, quod ex conditio, uno indicente, & altero acceptante, suscipitur, prævia designatione loci, temporis, & armorum. Ita Bonacina tom. 1. de Censuris, disp. 2. quest. 6. punct. 1. & Mastrius in Theol. Moral. disp. 10. num. 12. Dicitur duorum, vel plurium singulare certamen, ad differentiam belli; quod consistit in multitudine Militum; & in pugna universalis. Dicitur ex conditio, idest ex provocatione ad pugnantem

in Duello per unum facta, & per alterum suscepta; & ideo si ex calore iracundiæ aliqui se invitent ad pugnantem, & statim pugnent, non dicuntur committere Duellum, neque incurunt poenas contra pugnantem in Duello inflictas; quia hi pugnant non præmeditatè, neque prævia conventionem, sed ex furore animi irati. Antonellus de Regimin. Milit. Eccles. lib. 6. cap. 16. num. 4. Marcellus Vulpes in præxi. cap. 1. num. 49. Dicitur prævia designatione loci, temporis, & armorum, quia hæc tria necessaria sunt ad quidditatem Duelli; quapropter si quis dixerit suo Adversario, pugnabis mecum, cum te invenero in tali loco; etiam si postea eum ibi inveniatur, & secum pugnet, non censetur committere Duellum. Antonellus d. cap. 16. num. 5. Lezanam Summa. tom. 3. Verb. Duellum. num. 3. Collegium Salmanticen. tom. 12. tract. 10. de Censur. cap. 4. num. 33. Similiter qui ex conditio pugnant non armis, sed pugnis, non videntur Duellum facere, nec poenas incurere contra Duellitas latus. Salmanticen. ibid. num. 34. & Naldus Verb. Duellum. n. 2.

Duplex autem est Duellum secundum Theologos, & Moralistas. Unum Solenne; & est illud, quod fit in aliquibus locis ex publica auctoritate, & Principe permittente. Alterum Minus solenne, seu Privatam; quando duæ personæ privatæ, aut tres, vel quatuor ex conditio conveniunt ad pugnantem simul, loco, tempore, & armis inter se conventis. Theaur. de Penit. Eccles. part. 2. Verb. Duellum. cap. 1. & Sanchez in Decalog. lib. 2. cap. 39. num. 22. Utrumque tamen est illicitum, & damnatum.

Quò ad Secundum. Duellum est prohibitum. Primum de Jure Divino; nam ab eo veritum est hominibus exponere propriam vitam periculo mortis absque urgentissima causa. Mastrius d. disp. 10. num. 112. ubi DD. Secundo de Jure Civili per text. in l. Unica. Cod. de Gladiator. Tertiò de Jure Canonico in cap. Monomachiam. 2. quest. 5. in cap. 1. & 2. de Clericis pugnantem in Duello. Ex Bulla Pii Quarti incipien. Ea, quæ à Prædecessoribus, &c. & est in Bullario Const. XXI. Ex Concilio Tridentino sess. 25. de Ref. cap. 19. Ex Bulla Gregor. XIII. incipien. Ad tollendum &c. & est inter ejus Constitutiones, 78. Et ex Bulla Clementis VIII. quæ incipit. Illius vices &c. adest Const. XI. inter illas ejusdem Pontificis, de quibus omnibus latè differunt Theaur. d. part. 2. Verb. Duellum. à cap. 1. usque ad cap. 5. & Novarius in Summa Bullarii part. 1. Comment. ar. 51. & pag. 2. Comment. 62. ubi plures DD. allegantur.

Quò ad Tertium. Pugnantem in Duello, Primum committunt peccatum mortale gravissimum, Secundo incurunt infamiam, & proscriptionem honorum; ac alias poenas contra Homicidas statutas; & Tertiò ex supra citatis Pontificis Constitutionibus tum ipsi pugnantem in Duello, tum eorum Fautores, Consultores, Patrini, atque Spectatores incurunt in excommunicationem latæ Sententiæ, Summo Pontifici reservatam; & morientes ex vulnere in Duello inflicto carent Ecclesiastica Sepultura. Quarto ulterius si prædicti pugnantem, vel consultentes, aut coadjuvantes Duellum, sint Clerici, remanent infames, irregulares, & privati Beneficiis, ac Pensionibus ultra poenas supra dictas, ut latè ostendunt Novarius, & Theaur. ubi supra, ac Antonellus de Regimin. Milit. Eccles. d. lib.

d. lib. 6. cap. 16. nec non *Mastrius d. disp. 10. num.*

114.

Quò ad Quartum. Si querimus, An aliquando liceat acceptare Duellum, & in eo pugnare? Firmanda est Regula negativa; itaut neque Vir Nobilis provocatus ad Duellum sub pena infamiae, possit illud acceptare; quia cum sit actus prohibitus tum Jure Divino, tum Constitutionibus Ecclesiasticis, ac Legibus Civilibus, debet respondere provocanti: Te non formido? & si in aliquo loco me invaseris, me defendam. Tuum autem Duellum non accepto, quia Deum timeo, & Ecclesia obedio, ac Legibus Divinis, Ecclesiasticis, & Humanis contraire non debeo. Idcirco hic notanda est Propositio damnata ab Alexand. VII. Anno 1665.

La 2. quæ aserebat; quòd Vir Equestris ad Duellum provocatus, potest illud acceptare; ne timiditatis notam apud alios incurrat. Ita Colleg. Salmanticen. d. cap. 4. num. 38. ubi DD. qui tamen ab hac Regula tres casus excipiunt. Primus est, si quis provocetur ad Duellum ab inimico associato à Sicariis, à quibus statim sit confodiendus, nisi acceptet Duellum; talis enim acceptatio esset ad necessariam suæ vitæ defensionem. Secundus est, si quis innocens sententiaretur à Judice ad acceptandum Duellum; alias à carnifice occideretur. Tertius est, si ad finiendum bellum, & ad parcendum toti exercitui, proponatur Duellum inter duos, vel aliquos particulares Milites habendum; ut legitur in Vita Sancti Wenceslai Ducis Boemæ die 28. Septembris in Breviario Romano. Diana part. 3. tract. 6. resol. 1. Et Colleg. Salmanticen. d. tom. 12. tract. 10. de Censuris, cap. 4. num. 39.

Quò ad Quintum, & Ultimum requirens; Quis possit absolvere ab excommunicatione incurta ob Duellum? Regula est pariter firmanda, quòd solus Papa potest ab ea absolvere, quia per Constitutiones Pontificias supra relatas, ei soli est absolutio reservata. Nihilominus Moralistæ dant duas exceptiones huic regulæ: Una est, si Duellum fuisset occultum; tunc enim Episcopus vigore Concilii Tridentini sess. 24. de Reformat. cap. 6. possit absolvere. At ego hanc exceptionem confutavi in meis Decisionibus de Penitentia. decis. 45. num. 6. ubi Studiosus Lector videat. Altera est, si Duellista ex legitimo impedimento non possit recurrere ad Papam, nam tunc eum absolvit Episcopus. Lezana d. Tom. 3. Verb. Duellum. num. 13. & Pellegrinus in tractat. de Duello. qu. 37.

TIT. XV.

De Excommunicatione contra violantes Clausuram Monialium, & Virorum Regularium.

Actum est de Excommunicatione inflicta ad retrahendos Laicos ab interitu corporis, & animæ per Duellum; restat agendum de alia Excommunicatione lata pro corporali, & spiritali salute Virginum, quæ se dedicaverunt Deo per Vota solemnia Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiæ, cum obligatione vivendi in perpetua Clausura; pro cujus intelligentia videbimus:

1. Quid, & Quotuplex sit Monialium Clausura?
2. Quo tempore, & quo Jure sit introducta?
3. Quot modis violetur Monialium Clausura?

4. Quæ pena sint inflicta contra violantes Monialium Clausuram?

5. An sint casus, in quibus liceat Monialibus exire de Clausura.

6. Qui possint absolvere ab Excommunicatione incurta ob violatam Monialium Clausuram?

Quò ad Primum. Duplex est Clausura Monialium, Materialis scilicet, & Formalis. Clausura Materialis est locus clausus; ac muris septus, & ostiis oclusus, in quo habitant Virgines Deo consecratæ; & in quem hominibus non est liber ingressus. l. 3. §. Subvenitur. ff. Ad Senat. Consult. Syllan. Giballinus de Clausura Regular. disquis. 1. in princip. Formalis Clausura est Lex prohibens Monialibus egressum de Monasterio; ingressum in illud, & accessum ad colloquendum cum Monialibus absque necessaria causa, & legitima licentia cuicumque personæ. cap. Perniciosam. 18. quæst. 12. cap. 1. de Statu Regular. in 6. Bonacina de Clausura Monial. q. 3. punct. 1. & 2.

Quò ad Secundum. Clausura Monialium Deo consecratarum est antiquissima; tum quia erat in usu etiam in Lege Moysæ, in qua Mulieres servitio Divino mancipatæ, morabantur in exedris Templi, ut legitur 2. Machab. 3. 19. & de Anna Prophetissa filia Phanuel; quæ, ut scribit S. Lucas 2. 36. non discedebat de Templo, jejuniis, & obsecrationibus serviens nocte, ac die; tum etiam quia ab initio Ecclesia fuerunt in usu Monasteria Virginum, Deo addictarum; quas salutat S. Ignatius Martyr. Epist. 10. 12. & 15. & de eis meminit S. Clemens Papa apud S. Epiphani. Hæres. 30. ac de illis testantur S. Ambrosius lib. 3. de Virginit. S. Hieronymus lib. 1. advers. Jovinian. & S. Augustin. Epist. 109. Quamvis tunc clausura non esset omnino absoluta; quia ex urgenti causa, & cum debita licentia, ac convenienti comitatu poterant Moniales aliqua vice de Monasterio exire S. Antonin. in Summ. 3. p. tit. 20. cap. 2. §. 3. Vers. Egressum autem Monialium, & Giballin. de Clausur. d. disquis. 1. cap. 1. §. 2. Absoluta verò, & de necessitate imposta est Clausura Monialibus Deo professis per Legem Ecclesiasticam; Primò, per Constitutionem Bonifacii Octavi Summi Pontificis circa finem tertii decimi sæculi, quæ habetur in cap. Periculoso. De Statu Regular. cum enim eo tempore vel ob excedentem malitiam hominum, vel ob nimiam calamitatem temporum, Synodalia Decreta, & Prælatorum inferiorum Leges pro custodia Virginalis innocentiae non sufficerent, prædictus Bonifacius Octavus Papa indixit omnibus, & quibuscumque Monialibus perpetuam Clausuram; itaut iisdem non liceret amplius egredi de Monasteriis; nisi ex causa morbi contagiosi; neque ad eas daretur Virorum accessus, vel ingressus, nisi ex rationabili causa, & cum legitima Episcopi licentia. Secundo, hanc Constitutionem Bonifacii VIII. confirmavit Concilium Tridentinum sess. 25. de Regular. c. 5. addita pena Excommunicationis ipso facto incurrendæ ab inobedientibus. Tertio, easdem Clausuræ Monialium Leges innovavit Sanctus Pius V. Papa Anno 1566. per Bullam Incipien. Circa Pastoralis. & per aliam Anno 1570. quæ incipit, Decoris, & honestatis; addita pariter pena excommunicationis Sedi Apostolicæ reservata contra transgressores. Quarto tandem ad majorem firmitatem prædictæ Monialium Clausuræ emanarunt aliæ